

Dames en heren!

Laat ik beginnen met u allen een voorspoedig 2011 te wensen! Dat mag ik mede doen namens de eerste en tweede ondervoorzitter, Willibrord van Beek en Martin Bosma. Helaas kan de heer Van Beek niet aanwezig zijn in verband met het bijwonen van de uitvaart van de heer Evenhuis, maar de heer Bosma is wel aanwezig. Voor u, als parlementaire journalisten, zal 2011 ongetwijfeld een nieuwsrijk jaar zijn. Te meer omdat er weer verkiezingen voor de deur staan!

De Tweede Kamerverkiezingen van het afgelopen jaar en de daarop volgende kabinetsformatie hebben in ieder geval hun sporen in het nieuws van 2010 nagelaten. Beide zijn natuurlijk ook van invloed geweest op de werkzaamheden van de Tweede Kamer. De cijfers over 2010, die u zojuist zijn uitgereikt, bevestigen het beeld van een hardwerkende Kamer. Maar dat sommige cijfers in een verkiezingsjaar lager uitvallen dan in andere jaren zal u niet verbazen.

Ik wil even stilstaan bij de belangstelling voor het werk van de Tweede Kamer. Natuurlijk zijn ook de bezoekersaantallen over 2010 beïnvloed door de verkiezingen. Minder vergaderen betekent dat de publieke tribune minder vaak wordt bezocht. Toch is het totaal aantal bezoekers met slechts 8000 mensen verminderd. Voeg daar de grote aantallen bezoekers aan de website en de kijkers naar de televisie-uitzendingen bij en de conclusie is gerechtvaardigd dat de belangstelling voor het werk van de volksvertegenwoordiging zeker niet minder is geworden.

Vlak voor de jaarwisseling maakte het Sociaal en Cultureel Planbureau de cijfers over het laatste kwartaal bekend. Uit die cijfers bleek dat het vertrouwen in de politiek stijgende is. Het percentage burgers dat aangeeft voldoende vertrouwen te hebben in de politiek steeg van 46 naar 52%. Daar ben ik blij om. In een reactie verwoordde collega Van Beek dat zo: “Wie in de politiek actief is, weet hoe ongelooflijk moeilijk het is meer vertrouwen te winnen”.

Ik kan mij goed in zijn woorden vinden. Maar zij geven ook aan dat we nog steeds voor een uitdaging staan. Ik heb mij altijd verzet tegen het cynisme tegenover politiek en parlement. Ik denk dat het niet goed is als mensen hun verbondenheid met de democratie kwijtraken of – erger – als een democratische houding ontbreekt. Politici moeten constant aandacht hebben voor de vitaliteit van onze democratie.

Dames en heren!

Ik zei eerder dat de Tweede Kamer een hard werkende Kamer is. Dat blijkt bijvoorbeeld uit het feit dat het wederom is gelukt alle begrotingen voor het einde van het jaar te behandelen. Een niet geringe prestatie, omdat met die behandeling als gevolg van de kabinetsformatie veel later kon worden begonnen dan in andere jaren.

Het geeft ook aan dat de huidige Tweede Kamer een “gewone” Kamer is. Wat wel anders is, is dat de Kamer debatteert met bewindlieden van een minderheidskabinet. Overigens wil ik wel opmerken dat de minister-president tijdens het debat over de regeringsverklaring aantoonde zijn verleden als lid van dit Huis niet te zijn vergeten.

Dit minderheidskabinet moet wel beleidsvoornemens en wetgeving door de Kamer loodsen. Een kabinet dat – als de gedoogsteun ontbreekt – andere meerderheden moet zoeken. Maar in de praktijk is er meestal een vrij voorspelbare verhouding tussen coalitie en gedoogpartner enerzijds en oppositie anderzijds. NRC Handelsblad publiceerde op zaterdag 18 december 2010 daarover een artikel van de hand van Mark Kranenburg. Hij stelt daarin – ik citeer:

“De oppositie zag maar liefst 198 moties en 27 wijzigingsvoorstellen aangenomen worden. Maar het zijn voorstellen die het voorgestane beleid nauwelijks raken. Alles wat maar enigszins in de buurt van een koerswijziging kwam, haalde onvoldoende steun en stuitte op een meerderheid van VVD, CDA en de gedogende PVV”. (einde citaat).

Maar ik houd vast dat als de Kamer als geheel nieuwe impulsen wil geven aan de vitaliteit van onze democratie er - gezien het huidige politieke landschap - kansen liggen voor de Kamer.

Ik pleit voor een Kamer die zich dual opstelt. Een Kamer die daarbij ook zichtbaar wil maken hoe politieke afwegingen tot stand komen. Door in het openbare debat helder verantwoording af te leggen voor gemaakte keuzes. Zodat burgers zien en begrijpen welke afwegingen zijn gemaakt. Ik heb vaker gesteld dat er niets mis is met het politieke compromis. Het compromis is een van de belangrijkste bouwstenen van een democratie. Het maakt een veelpartijen land als Nederland bestuurbaar. Het compromis zorgt voor continuïteit en voor heilzame geleidelijkheid in het landsbestuur. Als in alle openheid wordt uitgelegd hoe dit compromis tot stand komt, komt dat alleen maar ten goede aan de autonomie van de Kamer tegenover het kabinet.

Dames en heren!

Het afgelopen jaar is een nieuwe Kamer aangetreden. Die nieuwe Kamer telt 62 leden die nog niet eerder lid zijn geweest. Ik meen te mogen stellen dat deze nieuwe leden hun taak voortvarend hebben opgepakt. Zij geven aan zich in hun element te voelen.

Dat de nieuwe leden zo snel hun werk hebben kunnen oppakken, komt - naast de inspanningen door hun fracties – ook door de opvang door de Kamer zelf. Een van de aanbevelingen uit de parlementaire zelfreflectie was een meer intensieve begeleiding van nieuwe leden, onder meer door het organiseren van cursussen. Die aanpak werkt. Al hoop ik ook dat de nieuwe leden niet direct vastroesten in procedures, maar als een frisse wind ook suggesties doen voor eventuele aanpassing van onze werkwijze.

Voorbeeld van een aanpassing van die nieuwe werkwijze is het vernieuwde vragenuur. We hebben hier vandaag voor de tweede keer mee geëxperimenteerd. De reacties lopen tot nu toe uiteen, al staat wel vast dat aan de vraag om meer onderwerpen te behandelen tegemoet wordt gekomen.

Mijn persoonlijke inzet om het nieuwe vragenuur te laten slagen, ligt vooral in het duale karakter van de nieuwe opzet. Die opzet biedt de leden volop kansen om als volksvertegenwoordiger op te treden. Om bewindspersonen flink aan de tand te voelen en door te vragen over actuele zaken die in ons land en onder de bevolking spelen. Vaak wordt het vragenuur in het Britse Lagerhuis ons als voorbeeld voorgehouden. Dat een goed vragenuur het bewindslieden echt lastig kan maken, beschrijft Tony Blair in zijn memoires. Blair omschrijft daarin het duel in

het Lagerhuis zelf. “Het is de onvoorspelbaarheid die zo beangstigend is”, aldus Blair. Hij was de avond voor het vragenuur zo nerveus, dat hij regelmatig een slaappil moest innemen. Ik wens onze premier een goede nachtrust toe, maar ik wens ook dat bewindlieden met knikkende knieën naar de Kamer komen!

Dames en heren!

Rest mij nog een enkele opmerking. Iedereen kent de Trias Politica, de scheiding der machten. Toch denk ik soms dat er ook een andere macht is: de journalistiek. Want de journalistiek is eigenlijk een van de pijlers waarop de Trias Politica rust. De journalistiek selecteert, doet verslag, duidt en becommentarieert informatie. Daarmee vervult de journalistiek een onmisbare functie, ook als het om de parlementaire verslaggeving gaat. U draagt er aan bij dat ons werk inzichtelijk is. Ik wil dan ook graag een toast uitbrengen op u en wens u een goed jaar toe!